

De passionē domini

tuo plus q̄ meip̄m q̄sto tu es maior: me pro quo dedisti teip̄m et cui pmittis te ip̄m: fac p̄cor: domine me gustare p̄ amorem quod gusto p̄ cognitionē. **Sentia**z p̄ affectū q̄d sentio p̄ intellectum pl̄o de beo q̄ meip̄m totū: nec plus habeo: nec hoc ip̄m possim per me reddere totum. **Trabe** tu dñe in amorē tuū v̄ hoc ip̄m totū q̄d sum: tuū est p̄ditōe factorū tuū dilectōe. **Ecce** dñe corā te cor meū conat̄. **Sz** p̄ se nō p̄t: fac tu q̄d ip̄m nō potest. **Admitte** me inter cubiculū amoris tui. **Peto** q̄ro pulso. **Qui** me facis petere: fac et accipe. **Das** querere: da inuenire: doces pulsare ap̄i pulsāti. **Lui** das si ne gas petenti: q̄s inuenit. **Si** querēs frustra. **Lui** ap̄is si pulsāti claudis. **Quid** das nō orāti. **Si** amorē tuū negas orāti aliqd̄ te habeo desiderare a te habeam impetrare: adherere illi: adhere imp̄tū: ne aia mea. **Bone** dñe pie dñe ne reijci: aseam: fame amoris tui lāguet: refacila eā satiet eā dilectio tua. **Impinguet** eā affectus tuus: occupet me totū et possideat me totū. **Qui** es cū p̄re et sp̄scō deo solus b̄dicit̄ in secla scloz. **Amen.**

Expliciūt meditatōes beati Anselmi de redemptione generis humani.

Incipit Anselmus tractans de passione domini nostri iesu christi.

Beatus Anselmus longo tpe orōibus et lacrimis et ieiunijs rogabat beatam virginem vt ei reuelaret qliter filio ei passus fuerit. Tandē beata virgo apparuit ei et dixit. **Tāta** talia passus est filius meus dilectus q̄ nullus sine effusione lacrimaz exp̄mere p̄t: tñ qz glificata sū: amplius flere nō possū. **Cū** passionē filij mei p̄ ordiem sicut facta ē p̄ singula tibi explicabo. **Et** beatus anselmus p̄ singula q̄s fuit: et btā v̄go r̄ndit. **Que** fuit at sic. **Dic** carissima dñia qliter fuit passio filij tui inchoata. **Respondit** ma-

ria. **Quā** filius meo a cena facta surrexit cū discipul̄ suis: Judas scarioth ad p̄ncipes sacerdotū abiit: et filiū meū tradidit. et p̄ triginta denarijs vendidit. **Quales** fuerāt illi denarij. **Ab** Israheliticis q̄bus et ioseph v̄ditus fuit ante quatuor milia ānoz et hereditaria fuerunt successiōe duoluti ad illos iudos q̄ xp̄s emerūt: et valet vn̄ tñ q̄tū decē vsuales. **Et** nota q̄ iudas ita auarus fuit q̄ vidit q̄ xp̄m p̄ eis v̄didit: et tñ xp̄s sibi sepe p̄dicauerat: et nūq̄ eū cōuertere poterat. **Fuisti** tūc cū filio tuo et discipulis ei. **Ab** Hō: sed scias qz cenauerat: et pedes discipuloz lauerat: et corp̄ suū et sanguinē eis dederat: et dulcit̄ eis p̄dicauerat. et Judas p̄tiffices adierat: filius meo de mōte syon cū discipul̄ suis descendit: et pedē mōtis oliueti vbi erat ortus introiuit: et discipulis dormientibus ascendit ad pedē mōtis oliueti q̄nt̄ est ictus lapidis a discipul̄: et orauit patre sic. **Exaudi** me dñe q̄m benigna ē misericordia tua: fm mul. mi. tue. ref. i me. **Intēde** aie mee et libera eā p̄pter inimicos meos: respice in me. **Quare** sic orauit. **Ab** Propter tres rōes. **Prima** qz delicate nutrit̄ fuit: vt pote filij virginis de stirpe regis natus: qz nobiles magis dolēt q̄ rustici. **Secūdo** qz tāta angustia eū inuasit: qz guttas sanguis sudauit de toto corp̄e suo: qz fuit deo: idō oīa q̄ pati debuit p̄sciuit: cōsptōem: flagitōez: blasphemias: p̄fixionem et h̄mōi. **Tercō** p̄sciuit qz iudei nō debuerūt eius misereri: et q̄ sic orauit. **P̄** si fieri p̄t trāseat a me calix iste: angel̄ ei appuit cōfortās eū et dixit. **Cōstās** esto dñe qz mō debes totū gen̄ humanū redimere: postea ad discipulos redijt: eosqz dormientes inuēit: q̄b̄ dixit. **Hō** potuistis vna hora me cū vigilare: et dixit: ecce appropiabit q̄ me tradet. **Et** ecce Judas venit cū turba magna i ortū et dixit iudeis. **Duo** itaqz pares s̄. scz. Jacob et iohes.

Unde do vobis signū. Quem osculat⁹ fuero ipse est tenete eū. Et cū iudas pcederet cū turba ihesus pcessit ad eos dicens: quē queritis. Qui respōderūt: iesū nazarenum. Quibus ipse. Ego sum. Et cū dixisset: ego sum: oēs ceciderūt retro: sum. Qd̄ bis factū est: et postea dixit: si me queritis: sinite hos abire: vt sermo adimpletur: qz quos dedisti mihi: nō pdidi ex eis quēqz. Tūc accedēs iudas osculatus est eū. Cui xps. Iuda osculo tradidisti filiū hoīs. At illi iniecerūt manus in iesū: et tenuerūt eū. Et petrus extraxit gladiū: et percussit seruū q̄ vocabat̄ malchus. **A** Fuit ibi aliqd̄ factū miraculū. **A** Filius meus apprehendit seruū: et statim sanauit eū: et dixit petro. Mitte gladiū in vaginam eius: oīs enī q̄ accepit gladium gladio pibit. Nōne putas q̄ possum rogare p̄rem meuz: vt mitteret mihi plusqz duodecim legiōes angeloz. Tūc oēs discipuli eius relicto eo fugierūt. **A** Fuiisti tūc cū eo. **A** Non An. Quare cū eo nō eras cum eū diligeres. **A** Foyerat: nec expectabat vt tūc iuuecle foris iuenirēt. **A** Sed vbi fuisti. **A** Fui in domo sororis mee m̄ris iohannis euangeliste. **A** Quō ergo et a quo nunciatum ē tibi qd̄ factum fuit. **A** Audi nūc qd̄ nimis ē lamentabile. Venerūt discipuli lamentabiliter currentes et clamātes carissima dñā dilectus filius tuus capt⁹ est: et nescimus quo ducit̄: iā ligat̄: et nescimus: vtz iā sit occisus: vel qd̄ factū sit ei. **A** Fleuisti tūc dñā. **A** Licet scirem: q̄ humanū genus redimere deberet: tamē ppter magnū affectum doloris gladi⁹ symeonis tūc aiām meam transiit. **A** Quo tūc ductus fuit. **A** De orto p vallem iosaphat p portā q̄ vocat̄ aurea ductus fuit p plateam scribarz et phariseoz et pphetaz et pontificū iuxta templū in domū anne. Et quesuit anna de doctrina et discipulis. At ipse dixit. Ego

palam locutus sū: et in occulto locut⁹ sū nihil. Quid me interrogas: interroga eos q̄ audierūt ipi sciūt quid dixerit ego. Tūc assistens vnus ministroz: dedit ei alapam dicēs. Sic respondes pōtifici. Cui iesus. Si male locutus sū: testimonium phibe de malo. Si autē bene: cur me cedis. Tūc laniauit panniculū de camissa: et ligauit oculos eius tanqz furi. quod tñ nulli fit: nisi p̄us dānet. Et illi serūt ei tota nocte: et spuerunt in faciem ei⁹: et illuserūt de lumine dicētes: pphe-tiza q̄s est q̄ te percussit. Tūc iohānes existens intus: qz nor⁹ erat pontifici: introduxit petz: quē videns hostiaria dixit. Tu ex discipulis es hui⁹ hominis. Tūc petrus ter negauit cū iuramēto q̄ eū nūqz nouisset et vidisset: et statim gallus cātauit. Et respexit dñs petrum. Et recordatus petrus vbi dñi qd̄ dixerat: atēqz gallus cantet ter me negabis: exiuit foras: fleuit amare. **A** Vbi fuisti carissima dñā cū hec fierēt. **A** Statiz vt discipuli nūciassent mihi qd̄ factū fuerat: cucurri cū magdalena iuxta templum: tumultū audiēs in domo anne volebaz intrare: sed nō fui pmissa. Vbi foris stabam: et clamās et plorans: heu dilecte fili mi lumē oculoꝝ meoꝝ. Quis dabit capiti meo aquā: et oculis meis fontem lacrimaz: et plorabo die ac nocte. qz longe factus est a me psolatoꝝ. Et maria magdalena circuibat vndiqz introspicēs p fenestras. et ego stabā audiēs oīa q̄ tota nocte fiebāt scz: illusiōes et blasphemias et cōtumelias q̄s filio meo inferebāt: et petrū negantem: et cū ter negasset: et filius meus ipm̄ inspexisset: ppter quod egrediens foras fleuit amare: inuenit nos foris stantes et eiulātes: clamauit: heu carissima dñā tam miserabiliter tractatur filius tuus: quod nullus tibi explicare pōt: et currēs abscondit se in petra p̄ timorē: que vocatur galli cātus: et nō cōparuit donec xps mortuus in cruce fuit

De passione dñi

A Dic qđ factū fuit postea **A** **A**ba ne factō eduxerunt eū de domo anne: et duxerūt eū ad cayphā: et tunc primo qñ captus est vidī eū: et accurrēs quasi leena captis fetibus videbā illā desiderabilem faciē sputis iudeoz maculatam. et crines dilaniatos. **E**t ciulās clamās alta voce et dixit. **H**eu dulcissime fili q̄ miserabiliter te mō video: q̄ toties tuo amātissimo aspectu gaudebam: et volēs eum amplecti sed nō fuit pmissa a iudeis: sed trusa huc et illuc et cōtumeliose amota: et populus vndiq; cōcurreat: sicut qñ fures et latrones cōdemnant. **A** **H**abuiſti aliquam spem q̄ liberari posses. **A** **S**ciebā q̄ ita ingeuosus esset et faciūsus: et speraueram q̄ se excusaret si ad iudiciū pueniret: tūc stetit quasi agnus innocēs et māsuētus: et non aperuit os suum. **I**tem fuit amabilis q̄ deberēt eius misereri: et modico tpe lapsō adeo fuit cōsputus: q̄ qñ leprosus apparebat. et inuenerūt multa falsa testimonia contra ipm dicētes eū esse legis destructōrē et populi subuerforē. **T**andē duo falsi testes accesserūt dicētes. hic dixit possum destruere hoc tēplum: et in triduo reedificare illō. **E**t cayphas dixit. **D**ic nobis si tu es christus iesus. **R**espōdit. si dixerō vobis mō: et si interrogauerō vos: nō responderetis mihi: neq; me dimittetis. **A**men dico vobis. **V**idebitis celū apertum: et filiū hoīs sedentē a dextris x̄tus dei. **T**ūc pnceps sacerdotū scidit vestimēta sua dicens. **Q**uid desideramus testes: audistis blasphemā: quid vobis videt. **T**ūc oēs clamabant **R**eus ē mortis. tūc itez gladi^o symeōis trāssixit cor et aiām meā. **A** **Q**uo tūc ductus est? **A** **A**d iudicē pilatus. **A** **S**perasti tūc aliquid carissima dñā? **A** **A**ltū speraueram cū turba cōueniret cui sepe dulce p̄dicauerat et quoz infirmos sanauerat: q̄s ī deserto pauerat: q̄ eū de manibus iudeoz eripe deberēt: tūc vnani-

miter corā pylato clamauerūt crucifige crucifige eū. et impropauerūt sibi q̄ dixisset se filiū dei: et phibuisset tributa dare cesari: tūc pylatus quesuit de regno suo. **I**esus autē dixit. **R**egnū meū nō ē de hoc mūdo: esset regnū meuz ministri mei vtiq; decertarēt vt nō traderer iudeis: nūc autē regnū meū nō est hic. **D**ixit itaq; pylatus: ergo rex es tu. **D**ixit illi iesus. **T**u dicis quia rex ego sū. **E**go ad hoc natus sum: et ad hoc veni in mūdū vt testimoniā phibebam x̄tati. **R**espōdit pylatus **Q**uid est veritas. **H**anc fortissimā questionē ideo noluit soluere qz si soluisset vtiq; eū liberasset: et ideo genus humanū redemptū nō fuisset. **N**ota ibi textum. **Q**uomodo **J**udas vidēs eū damnatū retulit argentū dicens: peccauī tradēs sanguinē iustū. et laqueo se suspendit. **A**it autē pylatus ad p̄ncipes sacerdotū et turbas. **N**ihil inuenio cause in hoīe isto zc. **A**t illi inualescebāt vobis dicētes. **C**ōmouit populū a galilea vsq; huc. **T**ūc pylatus audies q̄ galileus eēt misit eū ad herodes. **H**erodes x̄o viso iesu gauisus est valde. **I**nterrogabat eū autē sermonibus vicz si eēt ille quem pater ei⁹ volebat occidisse: et pp̄ eū multos puulos necauerat. **I**tem si ille esset q̄ celum illuminauerat et qui lazary resuscitauerat: et adolescētes filiū vidue et multa alia fecerat. **R**ogauit eum vt signū faceret pmittens ei q̄ de manib⁹ iudeoz eū eripet. **I**esus autē ei nihil respōdit. et posuit coronā sup caput ei⁹. **H**ac coronā oēs impatores coronant: et p̄mīsit ei: si signū faceret q̄ p̄ncipem regni et coheredem faceret. **I**esus autē nō respōdit ei x̄bum: tunc spreuit eum herodes et pylatus. **N**ota ibi textū totum fm lucam: **Q**uomodo pilatus volebat illō dimittere iesum et illi petebant barrabam. **T**ūc clamabat turba. **T**olle hunc et mitte nobis barrabam et clamabāt. **C**rucifige crucifige eū. **I**lle tercio dicit. qđ

eni mali fecit: nullam causam mali inuenio in homine isto. Corripiam ergo illū z dimittam. At illi instabāt vt crucifigeret. Nota q̄ vxor pylati ad euz misit sicut legitur ī matheo. Nihil tibi z iusto illi. zc. vsq; ppter illū. Pylatus sperās satisfacere iudeis z crudelitati eoz vt legitur in iohāne: fecit eū ligari ad statuā z flagellari z a planta pedis nō est in eo sanitas vsq; ad xticem inuenta. hec statua adeo spissa fuit q̄ bñ circa duas palmas man⁹ manū tāgere nō potat. Cū accipiebāt corrigias z man⁹ ligabāt: et milites plectentes coronā de spinis z capiti eius impesserint: Nota de ista corona q̄ nō fuit de spinis sed de marinis iūctis: qui habent acutiores aculeos q̄ de spine. Hāc coronam cū lancea pcutientes impientes capiti eius sanguis p faciem eius defluebat. Hanc coronā habz rex francie fm iohānem. Tūc duxit eū ad iudeos flagellatum z indutus veste purpurea: z coronatū corona spineaz dixit. Ecce homo. Quē cū vidissent pontifices clamabāt crucifige crucifige eum. Dixit eis pylatus. Accipite euz vos: et fm legē vestrā crucifigite eū. Respōderunt. Nos legem habemus z fm legem debet mori: qz filiū dei se fecit. Cū ergo audisset pylatus sermonē hunc magis tūmuit. Ingressus itez pylatus in p̄torium dixit ad iesū. vnde es tu. Iesus aut nō respondit ei verbum. Dixit pylatus. Mihi nō loqueris: nescis quia potestatem habeo dimittēdi te: z potestātē habeo crucifigere te. Respōdit iesus. Nō haberes in me potestātē vllam nisi datū tibi desup fuisse: ppterea q̄ me tradidit tibi magis peccatus habet. Nota textū iohānis. Exinde querebat pylatus dimittere iesū: iudei aut clamabāt dicētes. Si hūc dimittis: nō es amicus cesaris. Omnis q̄ se regē facit contradicit cesari. Videns aut pylatus: vt legit in matheo q̄ nihil p̄ficiēbat accepta aqua lauit ma-

nus suas corā omni populo: z dixit. Innocēs ego sū a sāguine iusti huius vos videritis. Respondit vniuersus populus dicēs. Sanguis eius sup nos z sup liberos n̄ros. At illi instabant magnis vocibus postulantes vt crucifigeretur. z inualescebant voces eoz. Et pylatus adiudicauit satiffa cere petitionib⁹ eoz. **A** Quid fecerūt dñi carissima postea? **R** Susceperūt dilectū filiū meū iesū: vt scribit iohannes z baiolans sibi crucem exiuit in eū locū vbi crucifixerūt. et nota q̄ hec crux ita magna fuit q̄ habebat duodeci pedes in lōgitudine. Et ado debilitatus fuit tota nocte p̄terea q̄ eaz portare nō poterat. Unde in Luca. Apprehēderūt quendam symeonē cyreneū nomie: z imposuerūt ei crucē vt portar post iesum. qd nō fecerūt causa miserationis quasi compaterēt sibi: sed qz p̄ debilitate illud portare nō poterat. **A** Sequebant aliqui eū cū educerēt? **R** Tota turba conurrebat: sicut qñ fures educunt ad suspendiū: vt lucas. Seq̄batur illū turba multa z mulieres lamētabant eū. Seq̄bant etiam eū pueri picientes lutum sup eū z lapides. Conuersus aut filius meus ad mulieres dixit: fili ierusalē nolite flere sup me flete super vosmetipsos z sup filios vestros: qui lutū z lapides sup me mittūt nesciētes qd faciūt: qz adhuc dies venient in quibus dicent. Beate steriles z ventres que nō genuerūt: z ybera que nō lactauerunt. Incipientes dicere. mōtes cadite super nos: z collibus: coopite nos: qz si in viridi ligno hoc faciūt: in arido qd fiet: hoc est in sanctis meis. Ducebant aut duo neq; cū eo vt crucifigerent: hoc fecerūt ad maiorem confusionem eius. Et post q̄ venerunt ad caluarie locū vbi crucifixerunt eum z latronem vnū a dextris: z vnū a sinistris. **A** Quomodo fecerūt ei. **R** Audi quod modo referam est nimis lamentabile: z nullus euange-

De passione dñi

listarū scribit cū venerūt ad locū caluarie nudauerūt eum totaliter vestib⁹ suis ⁊ ego exanimis facta fui: tamē velamic capitis mei circūligauī lumbos eius. p⁹ hoc deposuerunt crucem sup terrā ⁊ eū desup extenderūt. ⁊ primo vnū clauum incutiebant a deo spissum q̄ sanguis nō potuit emanare vulnus clauo replebat. Postea accipientes funem traxerūt aliud brachium ⁊ similem clauum incusserūt. Postea pedes etiā cū funib⁹ traxerūt: ⁊ clauos incutiebant ita q̄ oīa membra ⁊ ossa apparebant. Ita q̄ illd̄ impletes ps̄. **Di**numerauerūt oīa ossa mea: et tūc iplēta ē p̄phetia dicēs id ē ip̄ius xp̄i dicentis in ps̄. **A**udi filia ⁊ vide: q̄si dicar fili⁹: audi carissima mater sonū maleoz: ⁊ vide qualiter manus meas ⁊ pedes meos cōfixerūt. **A**udi ⁊ vide ⁊ compatere mihi. **T**ūc hec audiens itez gladius symeonis aīam meā transfixit. **P**⁹ hec crexerūt crucē cū magno labore ⁊ fuit adeo alte suspensus q̄ nunq̄ etiā pedes suos attingere poterāt. **E**t cū erect⁹ fuisset tunc p̄pter ponderositatē corp̄is oīa v̄nera dilacēata fuerūt ⁊ apta: et tūc primo de manib⁹ ⁊ de pedibus sanguis emanauit. **N**ota q̄ beata virgo induta fuit q̄dā veste: qua mulieres illius religionis vti solēt: qua tegitur caput ⁊ totum corpus: ⁊ est quasi lintheum. **I**sta veste quasi totum sanguinē de manib⁹ ⁊ pedibus dilecti filij sui suscepit: ⁊ fuit ista vestis tota sanguine cōspersa. **A**. **Q**uid factum fuit postea. **A** Post h̄ qui crucifixerūt eum diuiserūt vestimēta sua sup vestem eius sortē mittentes. vt impleteretur quod dictū est p̄ p̄phetā dicentē. **D**iuiserūt sibi vestimēta mea ⁊ sup ve. ⁊ c̄. **E**t sedentes obstrabant eū. **E**t s̄m iohannes scripsit pylatus super caput eius litteris grecis hebraicis ⁊ latinis. **J**esus nazarenus rex iudeoz. **E**t dixerūt iudei. **N**oli scribere rex iudeoz. **S**ed quia dixit rex sum iudeoz. **R**espō

dit pylatus. **Q**uod scripsi scripsi. **P**restereūtes autē blasphemabant eū: mouerūt capita sua dicētes **V**ach qui destruis templū dei: ⁊ post triduum reedificas illud. **S**alua temetip̄m. **S**i filius dei es descende nūc de cruce ⁊ credimus tibi. **S**imiliter ⁊ p̄ncipes sacerdotū illudentes cum scribis dicebāt. **A**lios saluos fecit: seip̄m nō potest saluum facere: saluum fac temetip̄z: si rex israel es descēde nūc de cruce. **C**ōfidit in deo: liberet eū nunc si vult. **D**ixit enī quasi filius dei sū. **A**. **Q**uid ad huiusmodi insultus filij tuus Respondit. **A**. **S**c̄dm lucā. **P**⁹ dimittite eis quia nesciūt quid faciūt. ⁊ stabat p̄ls expectans ⁊ deridebat. **T**ūc potuit dicere m̄ri. **A**udi filia ⁊ vide. **A**udi voces blasphemantiū filij tuum ⁊ vide doloz meū. **S**cis enī q̄ de sp̄scō concepisti me: q̄d virgo genuisti me: ⁊ qualiter me aluisti. **U**n̄ ex quo isti nō credūt i me tu saltim crede: q̄ filius dei sum: ⁊ mihi cōpatere. **T**ūc itez gladius symeonis ⁊ c̄. **A**udiens hec latro qui a sinistris pendebat insultabat ei dicens **F**in lucam. **S**i tu es christus saluum te fac ⁊ nos. **R**espondit autem qui a dextris pendebat ⁊ increpabat illum dicens. **N**eq̄ tu times deum qui iniuste damnatus est: et nos qui digna factis recipimus. **H**ic autē itez quid fecit. **E**t dicebat. **M**emēto mei domine dum veneris in regnum tuum. **E**t dixit illi iesus. **A**mē dico tibi: hodie eris mecum in paradiso. **A**. **Q**uid tunc fecisti domina mea. **A**. **S**tabant iuxta crucem: ⁊ cum vidisset me et discipulum suum **J**ohannem quem diligebat conuersus ad me ait. **M**ulier ecce filius tuus. **Q**ūq̄ miserabilis licentia. **D**einde dicit discipulo: ecce mater tua. **S**c̄dm lucam. **E**rat autē hora sexta ⁊ tenebre facte sunt super vniuersam terrā vsq̄ ad horam nonam. **E**t circa horam nonā exclamauit iesus voce magna dicens. **H**ely hely lamazabani. hoc est

deus etc. **Q**uidam dicebāt: helyam vocat iste. **S**inite si veniat helyas et liberz cum. **E**t fm Johem. **P**ost hoc sciens iesus qz oia cōsummata eēt: dixit. **S**itio **E**t vas erat positum plēnū aceto et currens vnus spongyam plēnā aceto recipiens dabat ei bibere vt citius morerē. **E**t cū accepisset acetū dixit. **C**onsūmatum est. **E**t post hoc fm lucam dixit **I**n manus tuas commendo spūm meū. **P**ost hoc fm Johannē **I**nclinato capite emisit spūm. **S**cđm Matheū. **E**t velū templi scissum ē in duas ptes a summo vsqz deorsū: et terra mota est: et petre scisse sūt et maxime illa petra in q̄ crux chisti stabat scissa fuit: vt manus imponi potuissent: et monumēta apta sūt: et multa corpora scđōz q̄ dormierūt surrexerūt et apparuerūt multis: et introierūt in sanctas ciuitatē. **C**enturio autē et q̄ cū illo erant: custodientes iesū visu terremotu et hīs que fiebant timuerūt valde. **S**cđm lucā **I**pse cēturio glificabat deū dicēs. **V**ere hic homo iustus erat. **E**cce oia elemēta quō xpō cōpariebant: soli autē iudei misereri indurati erāt. **S**cđm Lucā. **O**mnis turba eoz qui simul aderant ad spectandum istud et viderant que fiebāt percutiebant pectora sua et reuertebantur. **S**tabant autē oēs amici eius a longe et mulieres que secute fuerant iesum a galilea hec videntes. **A** **L**arissima dñia: habuit adhuc finem sūma doloris eius. **A**. **N**on quia nonduz plena pphētia symeonis fuit cōpleta. scz: tuam ipsius animam. etc. **A**udi ergo quod super omnia est lamentabile. **S**cđm Iudei ergo quomodo parasceue erat rogabat vt nō remanerent corpora. **E**rat enī magn⁹ dies ille sabbati rogauerunt pylatum: vt frangerent eoz crura. **C**lenerunt ergo milites et primi quidem fregerūt crura et alterius qui crucifixus erat cū eo: ad iesum autē cum venissent vt viderent eum iam mortuum nō fregerūt ei⁹ crura. **S**z

vnus militū lancea latus eius aperuit. et cōtinuo exiuit sanguis et aqua. et cum hoc viderē q̄ tales crudelitatem exercerent in iā mortuū: exanimis facta fuit: et tunc vere impleta fuit pphētia symeōis **E**t tuam ipsius animam etc. **E**t tunc incēpi clamare et vlulare sed iam omnino lacrimę in me defecerant tm̄ fleuerā nocte preterea et illa die. **D**icebam o dulcis sine fili mi vbi est cōsolatio mea: quam semp in te habui. **Q**uis mihi det vt ego moriar p te fili mi. **H**is et alijs similibus deplanxi mortē filij mei dilectissimi. **Q**uid factuz fuit postea. **A** **J**oseph rogabat ab aramathia vt tolleret corp⁹ iesu dicens inter alia: dñe nisi corp⁹ reddideris: citius pulcerrimam dominam pdemus. scilicet matrem illius qui occisus est que tantuz dolorem ostendet qd̄ ei compatimur. **T**unc pylatus quesuit si iam mortuus esset: **E**t expertus a centurione de omnibus que ibi acciderant iussit reddi corp⁹ iesu: et venit et tulit corpus iesu. **N**ota hic nimium lamentabile. **Q** cū Joseph deponeret corpus iesu **M**aria stabat sursum pspiciens vt euz brachium solueretur tangeret et oscularetur: quod fecit: et cum depositus esset de cruce posuerunt eum ad terram bene ad tres passus de crucis loco et maria caput eius in sinū accipiens amarissime flere cepit dicens. **H**eu dilectissime quales cōsolationē nūc habeo q̄ mortuuz te coram me video. **T**ūc accurrēs Johānes euangelista cecidit sup pectus eius plorans et dicens. heu heu a pectore tuo potabam dulcia: modo tristitia et lamentabilia. **T**unc petrus aduenit et q̄ chistū negauerat amarissime fleuit. **T**unc maria magdalena plus omnibus flere cepit super dominuz dicens. **Q**uis mihi modo peccata dimittet q̄s me excusabit apd̄ symeonē et sororē meam. **T**ūc ceteri discipuli accurrētes oēs lamentabant super dominū suum. **T**unc deus ad cōsolati

De passione dñi

onem matris sue et discipulorum suorum glorificatus fuit ibi coram suis. Ita quod nulla plaga nec liuor in corpore suo apparuit preter quinque vulnera que reseruantur est in diem iudicii: et adeo clarus et sanus apparuit: ac si nunquam aliquam penam passus fuisset: de quo mater et discipuli non modicum consolati fuerunt. Et cum sepelire vellet beatissima virgo corpus fortissime tenuit: et sepeliri non permisit dicere. **C**arissime iohannes relinque mihi saltem corpus filij mei mortuum quem habere non poteram viuum. **S**ed si sit necesse ut ei hoc facias rogo: ut me cum eo sepelias. **C**ui iohannes carissima domina scis quod aliter esse non potest et genus humanum redemi sic debuit. Tandem inuita permisit ut sepeliretur. Et cum in sepulcro positus esset ad eam intrare voluit: et super sepulcrum se prastravit: et adeo mirabiliter incessit quod omnes discipuli stauerunt. **E**t cum eam iohannes ad ciuitatem ducere vellet: et a sepulcro amouere adeo miserabiliter clamauit dicens. **I**ohannes amice mi carissime non mihi facias hanc iniuriam: ut separem me a dilecto filio meo quod hic expectabo donec moriar: et iter omnes flere ceperunt. **Q**uam iohannes tandem accipiens quasi violenter deducens intro ciuitatem. **Q**uam cum videret populus vestre aspersione sanguine sicut ante crucem steterat et sanguis super eam stillauerat: unanimiter clamabat gementes et dicentes. **Q**uia iniuria hodie facta est in hierusalem in ista pulcherrima et filio eius et ei compatiebantur.

ExPLICIT anselmus tractans de passione dñi nostri iesu christi.

Incipit speculum euangelici sermonis quo dominus noster iesus christus potest tanquam presens speculari editum a beato anselmo episcopo alias stimulus amoris eiusdem nuncupatus.

Iesu nazarenus a iudeis innocenter condemnatus: a gentibus crucifixum nos christiani diuinis honoramus obsequiis. **S**aluatoris infirma nos qui christiani sumus reuerenter ve-

nerari et amplecti: et fortiter imitari dignum est et salubre. **H**ec enim sunt instrumenta fortissima quibus christus virtus et inuestigabilis sapientia dei patris restorationem mundi potenter ac mirifice operatus est et usque modo operatur. **C**hristus dominus miratus est ab angelis: ut nos equaret angelis. **C**hristus dominus pro peccatis nostris crucifixus est: ut crucis arma suis amaritudinibus dulcoraret. **M**ortuus est: et mortem enecauit: ut viueremus pro illum. **E**t quis propter christum se non humiliet? **E**t quis non amet christum: et quis non patitur pro christo. **X**ps pro crucis ignominiam ad supernae claritatis gloriam pertransiuit: et data est ei pro sua reuerentia a deo patre omnis potestas in celo et in terra: et adoraret eum omnes angeli dei: et in nomine iesu omnia genua flectatur: celestium terrestrium et infernorum. **U**bi est gloriatio tua o christiane: nisi in nomine crucifixi domini dei tui iesu christi: in nomine quod est super omne nomen in quo quod est benedictus super terram benedictur in celis. **G**loriamini in nomine sancto eius filij redemptionis: date honorem saluatori vestro. **M**agna fecit in vobis: et magnificate nomen eius mecum dicentes. **A**doramus te iesu christe rex israel lux gentium: princeps regum terre et virtus dei omnipotentis fortissima. **A**doramus preciosum nostre redemptionis precium o hostia pacifica que odorum tuorum ineffabilis: patrem qui in altis habitabat ad respiciendum humilia inclinasti: et filij ire placabilem reddidisti. **Q**uas iesu christe misericordias predicamus: tue suauitatis habundantie memoriam eruamus: tibi christe sacrificium laudis immolamus pro multitudine bonitatis tue quae ostendisti nobis semper neque filij sceleratis. **L**ux enim adhuc essemus adhuc inimici tui domine: et mors antiqua in omnem carnem iniquum exercebat dominium: semper ad lege primordialis culpe obnoxius erat: recordatus es vberime misericordie tue:

suauitate

Speculum

et perspexisti de sublimi habitatione tua in hanc vallem plorationis et miserie: videristi domine afflictionem populi tui et tacto dolore cordis intrinsece opposuisti cogitare super nos cogitationes pacis et redemptionis. **Et** quidem dum es filius dei verus deus deo patri sanctoque spiritui coeternus et consubstantialis: lucem inhabitans inaccessibilem: portansque omnia verbo virtutis tue non despexisti in hoc nostre mortalitatis ergastulum inclinare te ut nostram gustares et absorberes miseriam. **Et** tu domine universorum qui nullam habes indigentiam inter ipsa natiuitatis tue initia non horruisti abiectionem paupertatis degustare incommoda. **Parum** enim fuit caritati tue ad consummandum opus nostre salutis: cherubim aut seraphim: aut unum et angelis destinare: ipse ad nos venire dignatus es: per mandatum patris: cuius nimiam caritatem sumus in te experti. **Veniisti** non locum mutando sed presentiam tuam nobis per carnem tuam exhibendo. **Veniisti** a regali solio sublimis glorie tue in humilem et abiectam ancillam in oculis suis: et puellam: imo virginalem continentie voto sigillatam. **In** cuius sacro utero spiritus sancti inenarrabilis virtute concipi fecit: et nasci in vera humanitatis natura: ita ut nec maiestatem diuinitatis tue in te: nec integritatem virginitatis in se violaret natiuitatis occasio. **O** admiranda dignatio deus in esse glorie vermis contemptibilis fieri non despexisti: deus omnium conseruus apparere voluisti. **Ut** enim ait scriptura tibi: cum nasceris non erat locus in diuersorio: nec cunabula que teneritum diem tuum acciperet habuisti. **Sed** in vili presepio sordetis stabuli: tu qui terram palmo concudis inuolutus panniculis reclinatus es: et hoc ipsum a brutis animalibus mutuo accepisti. **Consolamini** consolamini: quia in sordibus paupertatis enutrimini: quia vobiscum est deus in paupertate non cubat in delictis splendidum cubile: nec inuenitur in terra suaviter viuendum. **Quid** ultra glo-

feruor:

riaris o diues in re lutea in volutabro lecti picti cum rex regum suo recubitu stragem: ta pauperum honestare maluerit. **Quid** dura strata detestaris: cum tener infantulus. **In** cuius manibus sunt omnia tuis sericibus plumis duras iumentorum stipulas precelegerit. **Sed** et hec tenella castitate tua infantia a persecutorum gladijs tuta non fuit. **Ad** huc enim inter dulcia matris verba suggeste dependebas quando apparuit angelis in somnis. **Joseph** dicens. **Surge** et accipe puerum et matrem eius et fuge in egyptum. **et** esto tibi visus dum dicam tibi: futurum est enim: ut herodes querat animam pueri ad perdendum eum. **Ideo** extitit bone iesu pati ceperisti. **Non** solum autem illam veritatem in teipso pertulisti: sed et mortem in pusillis tuis quorum multa milia in mammillas matrum pro te trucidauit immanitas excepisti. **Infantia** vero teneriori decursa. **xitatis** et humilitatis nobis exemplum prebuit. **Non** enim sedisti cum concilio vanitatis: sed in medio doctorum interrogans et audiens illos cum dominus scientiarum es atque dei patris sapientia. **Sed** et nobis obediencie formam prebuit dum parentum imperio impator mundi humiliter subditus extitisti. **Ad** vero viri robustioris etatis plenitudo aduenit missurus manus ad fortia egressus es in salutem populi: ut gygas fortis ad curredam viam totius nostre miserie. **Et** primum quidem ut per omnia te fratribus assimilares seruum baptizantem peccatores ad penitentiam tanquam peccator adisti: baptizari quoque te postulasti innocens agne dei quem nulla peccati stibavelet contagio unquam maculauit. **Baptizatus** enim non te in aquis est sed aquas in te sanctificans ut per eas sanctificares nos. **De** baptismo in desertum in spiritu fortitudinis ingressus es: ut vite solitarie in te non deesset exemplum. **Solitudines** et ieiunium quadraginta dierum famis acerbitate: septem meta illuoris spiritus equanimiter tollerasti: ut omnia hec tollerabilia efficeres.

euangelici sermonis

Demū venisti ad aues q̄ pierūt domus
isrl̄ diuini vbi lapadē palā extollēs: ad
illuatōez orbis terre z vbi dei annuci
ans. cūctis obtēperatib⁹ vbo tuo sermo
nē seq̄ntib⁹ signis cōfirmasti. diuinitatis
tue potētā ostēdisti: i cūctis male habēti
bus oīa oībus ḡtis exhibēs q̄ salutē eo
rū arguēbat vt oēs lucrifaceres. **S**z ob
scuratū ē in sapiēs cor eoz dñe: z piecēt
fmōes tuos retrorsū: nec attēderunt ad
oīa mirabilia q̄ opatus es in eis exceptis
paucis nobilibus athletis: q̄s inter infir
ma z abiecta mūdi elegisti: vt p̄ ip̄a for
tia mirifice expugnāres. **N**ec solū in ḡti
ḡuitis tuis b̄sicijs extitit. s̄ z cōtume
lijs affecerūt te dñm dñantiū z fecerūt
te q̄cūq̄ voluerit enī faciēte opa i eis q̄
nemo ali⁹ fecit. z qd̄ dixerūt. **N**ō est hic
hō a deo: in p̄ncipe demonioz eicit de
monia. demoniū h̄z: se ducit turbas: vo
rax est: z potatoz vini: amic⁹ publicōoz
z pctōz. **Q**uid s̄cēs iūspiras o hō di dū
susties vboz iniurias. **N**on audis q̄ta
p̄pter te i dñz iesū ceciderūt obprobria.
Si p̄rem familias beelzebub vocauerūt
q̄to magis domesticos ei⁹. **H**ec quidez
z his filia blasphemātes z aliq̄tēs lapi
dib⁹ te impetēs iūesu bone patiēter su
stinuisti: z factus es corā eis q̄i hō nō au
diēs: z nō h̄s i ore suo redargutōnes.
Nouissime aut̄ iustū sanguinem tuū bo
ne iesu a discip̄lo filio pditionis. xxx. ar
gēteis app̄ciati s̄nt: vt p̄cipitarēt animā
tuā i mortē sine cā. **E**t te qd̄ pditissimi
traditoris tui p̄fidia nō latebat: q̄i in ce
na ablutionis etiā corā ip̄o genuflexo p̄
cūbēs maledictos pedes ei⁹ veloces ad
effūdēdū manib⁹ attrectare: lauare: exē
gere diḡtus es. **E**t extento collo adhuc
ambulas o terraz cinis adhuc sup̄bia te
eleuat adhuc ipatiētia te exagitat. **I**ntu
ere hūilitatis spec̄lm dñm iesū xpm̄ vni
uerse terre fctōz tremēdū iudicē viuoz
atq̄ mortuoz: p̄ pedes etiā hoīs tradito
ris sui genua incuruātē. **D**isce qz mitis

est z humil̄ corde. **C**ōfūdere i sup̄bia tuā
erubescē in impatiētia tua. **H**oc q̄ erat
māsuētudis dñe iesu qz p̄ fidū illū i cetū
fratrū detegere nolūisti: s̄ leuit̄ mōituz
accelerare iūssisti qd̄ parabat. **I**n oībus
his nō est auersus furor ei⁹ a te: s̄ egres
sus foras satagebat circa freq̄s malefi
ciū. **Q**uomō cecidisti de celo lucifer. q̄
mane oriebaris: in delitijs paradisi glo
riosus apparuisti: ciuium celi socius: z
verbi diuini cōiuua. **Q**uomodo quoq̄
deputatus es inter filios tenebrarum. q̄
nutriebaris i croceis: quomodo ample
xatus es stercore: tunc clarificata est fa
milia tua ch̄riste i modū societatis angli
ce. **T**ūc demū diuinitissimi eloquij vber
rima inūdatione p̄uent⁹ ille sacer ex ore
tuo potat⁹ est. **S**i qd̄ corupt⁹ ille vter
foris miss⁹ fūrat: quē illa limpidissima li
q̄ris ifusione sciebas indignuz. **D**ato
āt caritatis mādato z patiētie. z disposi
to fratrib⁹ regno p̄ris tui ad locū tradi
tori tuo notū cū ill⁹ diūtisti. sciēs oīa que
vētura erāt sup̄ te. ostēdisti aie tue tristi
ciā quā ex imminēte passiōe sp̄ote assū
psisti: sicut z cetera q̄ passus es vsq̄ ad
mortē. **P**ostis ḡ genib⁹ p̄cidisti i faciē
tuā orās i agonā z dicēs. **A**bba mi p̄:
si possibile ē trāseat a me calix iste. **E**t an
gustias qd̄ cordis tui certissime indica
bat sudor: ille sāguine⁹ q̄ orōis tpe de sā
ctissima carne tua guttā decurrebat i ter
rā. **D**ñator dñe vñ aie tue tā vehemens
tristitia: vñ tāti sudoris anxietas: z tam
anxia supplicatio. **N**ōne volūtariū dñm
tuo p̄ri sacrificiū obtulisti: z nihil inuit⁹
pertulisti: vtiq̄ domine arbitramur au
tem: qz et hoc quoq̄ ad consolationem
infirmozū membrorū tuoz assumpsisti
ne forte despet̄ q̄s: si caro infirma remur
muret: vbi ad passiōē p̄optus est sp̄i
ritus. **A**mirū z vt maioris erga te amo
ris z gratitudinis stimulos haberemus
naturalē carnis ifirmitatem: huiuscemo
di iudicijs exp̄ssisti: quibus docemur qz

vere languores nostros portasti: et non absque sensu doloris passionis sentes percurristi. **U**ox enim illa carnis fuisse videtur non spiritus: eo quod subiunxisti. **S**piritus quidem promptus est caro autem infirma. **Q**uod promptus enim fuerit spiritus tuus bone iesu ad passionem euidenter ostendisti quando uenientibus una cum perditore uiris sanguinum et querentibus animam tuam cum laternis facibus et armis uultro occurristi: et signo dato quod acceperat a te flagitij perpetratori teipsum manifestasti. **N**am accedentem ad osculum sanctissimi oris tui cruentam bestiam auersatus non es. **S**ed os in quo dolus inuentus non est os quod habundauit malicia dulciter applicuisti. **I**nnocens agne dei quid tibi et lupo illi. **Q**ue conuentione christi ad belial? **S**ed et hoc benignitatis tue dicitur ut omnia illi exhiberes que per uoluntatem cordis perinaciam emollire potuissent. **N**am et uerbis amicitie illum commouisti dicens. **A**mice ad quid uenisti. **E**t horrorem sceleris sui cor impium ferire uolueristi cum dicebas: **J**uda osculo filium hominis tradis. **E**t ecce philistum super te suscepit. **N**on illos abs te abstraxit quod in hora comprehensionis tue omnipotenti brachio terre eos allisisti non quidem defensionis causa: sed ut cognosceret presumptio humana: nihil se posse aduersum te nisi quantum permitteret a te. **E**t quis audiat sine gemitu qualiter in illa hora homicidas manus tibi iniecerunt: et innocentes manus tuas bone iesu uinculis constringentes te agnum mansuetissimum nihil obloquentem ad instar latronis contumeliose traxerunt ad uictimam. **S**ed nec tunc misericordia tua super inimicos tuos distillare fauor dulcedinis tue christe cessauit. **N**am et mutilata a discipulo tuo auricula inimici tangens sanasti: ac defensoris tui zelum a lesione trahentium te compescuisti. **M**aledictus furore eorum quod persequuntur quem nec maiestas miraculi: nec

pietas beneficii confringere potuerunt. **E**t cilio malignantium aduersum te pontificum peritatus es et ueritatem perdocuisti confessus quasi de blasphemia ad iudicatum es morti. **A**mantissime domine iesu quanta illi indigna a propria gente perulisti? **U**ltimum tuum honorabilem in quem desiderat angelus prospicere quod omnes celos adimplet letitia: quem deprecatur omnes diuites plebis: polluti labij sui sputum inquinauerunt: sacrilegis manibus ceciderunt: uelo operuerunt in derisionem: et te dominum uniuerse creature tanquam seruum preceptibilem colaphizauerunt. **A**dhuc autem animam tuam in circunciso tangendi tradiderunt. **U**inctum quidem ante faciem pylati perdidisti te perduxerunt: postulantes supplicio crucis interimere te: quod peccatum non noueras: et uirum homicidam donari sibi: agnum lupo: aurum luto proponentes. **I**ndignum et infelix cambium. **E**t quidem non ignorabat ille per inuidiam hoc fieri: nec tamen abstulit temerarios a te manus: sed repleuit amaritudinem animam tuam sine causa. **I**lludendum herodi te misit. **I**llusum recepit: nudum in conspectu irrisum stare iussit: nec pepercit amarissimis uerberibus xagineam carnem tuam diuelleret: plagas plagis: liuores liuoribus infligentes. **D**e electe puer domini dei mei: quod tanta amaritudinem quod confusione dignum commiseras proorsus nihil. **E**go homo perditus totius contritionis totius confusione tue tibi causa extiti. **E**go uiam acerbam comedi: et dentes tui obstupuerunt. quia que non rapuisti tunc exolvebas. **I**n omnibus his non est perfidiorum iudeorum satiata impietas. **A**uerrissime autem in manus in circuncisorum deuolutus es morte turpissima consumendum: per hoc erat sacrilegis illi crucifigere te nisi per te ipsi repleuisset illusionem animam tuam. **Q**uid enim de illis ait scriptura: **E**t congregauerunt uniuersum cohortem in praetorium: et exentes eum uestimētis suis induunt eum tunicam purpuream et clamide coccinea circumdedit

De passione dñi

rūt eū: ⁊ plectētes coronā de spinis im-
posuerūt capiti eius: ⁊ arūdinem in dex-
tera eius ⁊ genu flexa illudebant ei dicē-
tes. Ave rex iudeoz: ⁊ dabant ei alapas
⁊ expuentes in eū accipiebant arūdiem
⁊ percutiebāt caput eius. **Et post q̄ il-**
luserūt ei induerūt eū vestimētis suis: ⁊
dixerūt eū vt crucifigeret baiulantē sibi
crucē. **Et per dixerūt illum in golga-**
tha: ⁊ dabāt ei vinū mirratū cū felle mix-
tum bibere: ⁊ cū gustasset noluit bibere.

Tūc crucifixerūt eū ⁊ duos latrones
cum eo hinc ⁊ hinc: mediū autē iesū. **Je-**
sus autē dicebat. **Pater dimitte illis:** qz
nesciunt quid faciūt. **Postea sciens ies-**
sus: qz oīa cōsummata erāt vt scriptura
cōsumeret dixit. **Sitio.** **Et currens vn⁹**
ex eis acceptam spongiā impleuit aceto
⁊ imposuit arūdinē ⁊ dabat ei bibere: cū
ergo gustasset acetum dixit. **Cōsumma-**
tum est. **Et clamans voce magna dixit.**
Pater in manus tuas commendo spiri-
tum meū. **Tūc vnus militū lancea lat⁹**
ei⁹ aperuit: ⁊ p̄tinno exiuit s̄guis ⁊ aq̄

Et expiscerentūc anima mea: ⁊ excutē
de puluere ⁊ cōtēplare virū hunc mira-
bilem q̄ memorabilem. **Ecce in speculo**
euangelici sermonis q̄si p̄tem intueris
Attēde anima mea quis est iste q̄ ingre-
ditur habēs imaginē q̄si regis: ⁊ nihilo-
minus serui despectissimi cōfusione re-
pletus. **Coronatus incedit:** sed ip̄a eius
corona cruciatus ē illi ⁊ mille p̄cturis
speciosū eius verticē diuullerat. **Rega-**
li purpura induitur: s̄ plus in ea despici-
tur q̄ honorat̄. **Sceptz in manu gestat**
sed eo ip̄o caput eius reuerēdū feritur.
Adorāt corā ip̄o positis genub⁹ ⁊ regē
cōclamāt. ⁊ cōtinuo ad cōspuendū ama-
biles genas eius subsiliūt: maxillas pal-
mis cōcutiūt: ⁊ honorabile collū exho-
norant. **Vide aīa mea quō per oīa vir**
iste coartat̄ ⁊ spernit̄. **Sub crucis one-**
re dorsum curuare iubet̄: ⁊ suā ip̄ius ig-
nominā ad locū deductus supplicij mir-

ra potat̄ ⁊ felle: in cruce subleuat̄: ⁊ di-
cit: **Pater dimitte illis:** quia nesciūt qd
faciūt. **Qualis est hic qui in omib⁹ p̄es-**
suris suis nec semel os suuz aperuit: vt
aut querele: aut excusationis aut cōmia-
tionis aut maledictionis verba aduer-
sus maledcōs canes illos pferry: **Et no-**
uissime v̄bum benedictionis quale a se-
culo non est auditum sup inimicos effu-
dit. **Quid hoc viro mansuetius.** **Quid**
benignius aīa mea vidisti: **Adhuc autē**
attentius intuere: qz ⁊ grandi admirati-
one ⁊ tenerrima cōpassione dignus ap-
paret. **Vide nudū ⁊ verberibus lacera-**
tuz: in medio latronū tgnominiose affix-
um: aceto in cruce potatū: ⁊ post mortē
lancea ī latere vulneratū: ⁊ copiosos s̄a-
guinis riuos ex quin⁹ vulneribus ma-
nuū pedum ⁊ lateris effudentē: s̄etuz
deducite oculi mei: ⁊ liquece anīa mea
igne cōpunctionis super contritōe ama-
bilis viri illius quē in tanta mansuetu-
dine tantis vides afflictū doloribus. **Et**
iam quidez infirma anima mea vidisti:
⁊ miserta es: nunc autē maiestatē atten-
de ⁊ amplius miraberis. **Quid enī ait**
scriptura: **A sexta at̄ hora tenebre facte**
sunt in vniuersa terra vsqz ad horaz no-
nā. ⁊ obscuratus est sol: ⁊ velum templi
scissum ē a summo vsqz deorsum: ⁊ ter-
ra mota est: ⁊ petre scisse sūt: ⁊ mltā cor-
pora sc̄tōz qui dormierāt surrexerunt.
Qualis est hic qz celū ⁊ terra cōpatun-
tur ei: ⁊ mortu⁹ mortuos viuificat. **Cog-**
sce aīa mea coḡsce: hic est dñs n̄r ies⁹ sal-
uator: tu⁹ vnigenitus dei filius: ver⁹ de-
us verus homo: qui solus sub sole sine
macula inuētus est. **Et ecce quō cū scele-**
ratis deputat⁹ est ⁊ tanq̄ abortiuuz qd
p̄icit̄ ab vtero ⁊ nemo curat: sic iste for-
mosus p̄ filijs hoīm p̄iectus ē ab vtero
matris infelices synagoge. **Siqdē vul-**
neratus est p̄pter iniquitates n̄ras attrit⁹
est. p̄pter scelera n̄ra. **Et fact⁹ ē holocau-**
stū suauissimi odoris in cōspectu tue p̄-

Liber Anselmi

ne glorie: vt auerteret indignationē tuam a nobis: z confedere nos faceret sibi in celestibus. **R**espice domine sancte pater de sanctuario tuo: z de excelso celoz habitaculo: z intuere hanc sacrosanctam hostiā quaz tibi offert magnus pōtifer noster puer tuus: dñs noster iesus christus pro peccatis fratrum suozum z esto placabilis super multitudine malicie nostre. **E**cce vox sanguinis fratris nostri iesu clamat ad te de cruce. **Q**uid enim est domine quod pendet i ea. **P**ēdet in q̄ quia preterita q̄ presentia corā te sūt. **R**ognosce pater tunicā filij tui xi Joseph. **H**ec est fera pessima que deuorauit z conculcauit in furore suo vestimentum eius: z omnē decorem illius reliquijs cruozis inquinauit. z ecce quinque scissure la mētabiles i eo reliquit. **V**ide domine palliuz quod in manu adultere generatōnis pudicus ille adolescēf reliquit: meliorem estimans iacturā vestimenti q̄ innocentie sancte. **E**t nūc domine pater scimus quia uiuit fili⁹ tuus z dominaf in tota terra egypti: imo in omni loco demōstratōnis tue. **E**duct⁹ enī ad imperium tuum de carcere mortis z infernoz z attōsus mortalitatis comam mutata veste carnis in immortalitatis decore refluuit: z cuz gloria suscepisti eū. **S**ubneruauit diri pharaōis imperium: z cum triumpho nobili virtute ppria celos penetrauit. **E**t cū gloria z honore coronatus z dextera maiestatis tue assistit vultui tuo pro nobis. **F**rater enī z caro nostra est. **R**espice domine in faciem christi tui qui tibi vsq; ad mortem obediens factus est: nec recedāt ab oculis tuis cicatrices vulnerum eius in perpetuum: vt memineris q̄tam satisfactionem p peccatis nostris susceperis. **U**tinam dñe appendas in statera peccata nostra quibus iram tuaz meruim⁹ z calamitatem quam passus es pro nobis innocens filius tu⁹ certe hec grauior

apparebit: z magis digna q̄ sint illa: vt ppter ipsam effundas misericordiaz tuam super nos vt pro peccatis nostris cōtineas intra te misericordias tuas. **G**ratias tibi dñe pater referat omnis lingua de supabundantia pietatis tue qm̄ vnico filio cordis tui non pepercisti: sed p nobis illum tradidisti in mortem: vt tm̄ tamq; fidelem aduocatum haberemus in celo coram te. **E**t tibi domine iesu fortissime zeloteo quid gratiarū: quid retributionis digne retribuam ego hō puluis z cinis z vile figmentum. **Q**uid enī p me facere debuisti z nō fecisti. **A**b imo pedis vsq; ad verticem capitis totum i aquis passionis tue te dimersisti: vt me totuz de illis extraheres. **E**t intrauerūt aq̄ vsq; ad aiām tuā: nā z aiām tuaz in mortē tradidisti: vt aiām meam pditaz mihi redderes. p tua autē p̄ciosa anima ita contribulata quid ab homine digne repēdi possit nō inuenio. **N**ā si celum et terram z oēm ornatum p ea possem expendere: nec sic vsq; ad mensuram debiti possem attingere. **U**t autē ipm̄ quod debeo z mihi possibile est tibi tribuā tui muneris ē. **D**iligēdus es in toto corde tota aiā: tota mēte: z tua mihi sequēda vestigia q̄ mori dignatus es p me. **E**t quō fiet istō nisi p te i me. **A**dhereat aiā mea p te: qz tota virtus ei⁹ depēdet ex te. **E**t nūc redēptor me⁹ dñe te vt veruz deū adoro: in te credo: in te spero: z quibus possū desiderijs ad te suspiro. **A**d iuuā impfectōem meā qz ad tue passiōis gliosa insignia q̄bus salutē meā operatus es: totū me inclino. **T**ue victoriose crucis regale rex illū i noie tuo xpe adoro: tuū spineū dyadema: tuos rubentes sanguie clauos: tuo scō lateri minersaz lācēā: tua vulnera tuū sanguinez: tuam mortē: tuam sepulturam: tuā victoriosā resurrectionē z glorificationē xpe supplex adoro z glifico. **O**dor enī vite mihi spirat i oib⁹ his: hoz viuifico odoro

De passione dñi

meū dñe a peccati morte resuscita. **H**orū
virtute ab astutis sathāe me custodi me-
q; cōforta: z vt iugum mandatoꝝ tuoꝝ
suauē mihi fiat: z crucis onus quod p̄
te baiulare me iubēs humerū anime mee
leue sit atq; portabile. **Q**ue enī fortitu-
do mea: vt iuxta p̄ceptum tuum mun-
di pressuras tam multiplices animo in-
uicto sustineam. **N**unquid pedes mei
tanq; ceruorū vt te velociter currentes p̄
spinas z cōfraga passionum conseq̄ va-
leam. **S**ed audi queso vocem meam et
inclina sup̄ salm tuam suauem illaz cru-
cem que lignū vite est: his qui apprebē-
derūt eā: vt z spiritu currā alacriter por-
tem: infatigabiliter eā que ab inimicis ē
crucem post te. **I**llam inq; diuinissimaz
crucē humeris meis impone: cuius lati-
tudo est caritas sup̄ oēm creaturā se ex-
tendens: cuius lōgītudo eternitas: cui⁹
sublimitas om̄ipotētia: cuius pfunditas
inscrutabilis sapientia est. **C**onfige
illī manus meas z pedes meos z totam
formam passionis tue indue famulū tu-
um. **D**a mihi obsecro cōtinere ab operi-
bus carnis que odisti: z facere iusticiam
quam dilexisti: vt in vtroq; tuam q̄rens
gl̄iam sinistram quidem manum clauo
temperantie: dexteram vero clauo iusti-
cie in illa sublimi cruce cōfixam me arbi-
tror. **D**a menti mee iugiter meditari ī le-
ge tua: z cogitatum meum iactare in te.
vt dexterum pedem meū eidez ligno vi-
te prudētie clauo affigat. **D**a vt sinistra
spiritus mei sensualitatem: nec eneruet
p̄ntis vite infelix felicitas: nec cōturbet
phennis vite prima felix infelicitas z si-
nister quoq; pes meus fortitudinis cla-
uo in cruce tenebitur. **U**t autē spinarum
capitis tui aliqua similitudo appareat:
detur obsecro menti: mee z salubris pe-
nitentie compunctio: z aliene miserie cō-
passio: z stimulus zeli emulātis: qd̄ rcm̄
est corā te: z vt ad te conuertar ī eripna
mea: dñi triplex mihi cōfigit spina: mihi

libet vt z spongā p̄ arūdinem oī meo
porrigas: z aceti amaritudinem gustu
meo adhibeas. libet vt p̄ sc̄pturas tuas
rōem conferas gustare z videre quoniā
factores: hic mundus tanq; spongia in-
anis est: z oī cōcupiscētia ei⁹ aceto ama-
rior. **I**ta pater ī me fiat vt calix iste aure-
us babilonis inebrians oēm terraz nec
me inani splēdore seducat: nec falsa dul-
cedine inebriet: quēadmodū eos aut te-
nebras lucem: z lucem tenebras amarū
dulce: dulce amarū arbitrāf. **V**inū mir-
ratū cuz felle mixtum suspectū est mihi
p̄ eo q̄ tu ex eo bibere noluisti: forte qm̄
acerbitatem inuidie z nequitie crucifix-
orum tuoꝝ indicabat. **T**ue quoq; viuifi-
ce mortū famulum cōfigura faciens ī me
vt mortar quidem peccato fm̄ carnem:
viuam aut iusticie fm̄ spiritum. **U**t
autē integram crucifixi ymaginem por-
tare me gl̄ozier illi⁹ quoq; qd̄ p̄ mortez
tuā insatiabilis malicia in te exercuit in
me similitudinem exp̄me. **V**ulneret cor
meum viuax z efficac̄ sermo tuus z pe-
netrabilior omni lancea acutissima: z p̄-
tingens vsq; ad interiora anime mee p̄-
ducat ex eo tanq; ex dextro latere vite
sanguinis z aque amorem tuum domie
z fratrum meorū. **P**ostremo z mūda sūt
donec p̄me stole sp̄m meū: inuolue ī qua
requiescam ingrediens ad te in locū ta-
bernaculis admirabilis z abscondas me
donec p̄transeat furor tuus. **D**ie autē
tercio post diem laboris post diem sim-
plicis gl̄ozie mane p̄ma sabbati p̄petui:
inter filios tuos me indignuz resuscita.
vt in carne mea videam claritatem tuā
z adimplear leticia vult⁹ tui. **O** salua-
tor meus z deus meus veniat oro tem-
pus: vt quod nunc credo reuelatis tan-
dem oculis aspiciam: quod nunc spero
z a longe saluto apprehendam: qd̄ nunc
p̄ virib⁹ meis desidero vlnis aīe ample-
cter: z de osculer z ī amorū tui abyfso to-
tus absorbear. **O** saluator me⁹ z d̄s me⁹

Sed nūc interiz benedic anima mea do-
minum saluatorem tuū: z magnifica no-
men eius quod est sanctū: z sanctissimū
delicijs plenū. **O** q̄ bonus z suavis es
domine iesu aīe querēti te. **O** iesu redē-
ptor: captiuoz: saluator pditoz: spes ex-
ulum: laborantiuz fortitudo: angustiati
spūs. latitudo anime lacrimose: z p̄ te
in sudore currentis dulce solatium: z su-
aue refrigerium: corona triumphātium
unicus merces z leticia oīm supnoz ci-
uū vberimus fons oīm gloriarū inclita
ples summi dei. **S**ūme deus te benedī-
cāt oīa que in celo sunt sursū z que ī ter-
ra deorsum: q̄ magnus es tu z magnuz
nomen tuū. **O** immarcessibilis decore ex-
cellsi: z purissima claritas lucis et̄ne vi-
ta oīm vitam viuificans: lux om̄e lumē
illuminans z consernās in p̄petuo splē-
dore: mille millena mīlia luminū fulgē-
tia ante thronum diuinitatis tue a p̄me-
uo diluculo. **O** eternuz z incessabile cla-
rum z dulce p̄fluuium fontis abscondi-
ti ab oculis nostris: qui solis ortum nes-
cit: fundo caret. cretū scriptōis terminū
nō habet: nihil p̄urbationis admittit.
Eructauit te cor dei altissimi de sue p̄fū-
ditatis in penetrabili abyssō: vita vitaz
lux lucem: deus deū: eternus eternū: im-
mēsus immensum: ac per oīa sibi coe-
qualem z de plenitudine tua om̄es acce-
pimus. **T**u enī largissime fōs omnis bo-
ni septemplex gratie p̄ciosum lumē in-
q̄ p̄ssime spiritus. **D**e p̄cor vt si qua p̄
fragilitate in veritate maiestatis tue mi-
nus intellexi: z in p̄ceptis dñicis intelle-
cta p̄ lasciuā carnis neglexi: tua visita-
tōe illustrare digneris quibus ea decen-
ter z mihi necessarie corrigam: meiq̄ er-
roris p̄ te misericordiam p̄sequar vt p̄ te
quam in piculoso huius vite pelago in
auxiliū aduocauī sine naufragio adop-
tatum phennis re q̄i licet p̄ducar.

Te itē q̄ pater clementissime peto vt
qui me p̄mit̄ creasti: per passionē vni-

geniti tui recreasti quicquid ad laudem
tuam p̄tinet me cogitare facias z amare
Sed quia fragilis sum: nec possuz p̄fice-
re: sedula tamē deuotōe cōcedas me stu-
dere vt redemptōis ac saluationis tue
grām cōsequar. **E**t quicquid deinceps opis
agā: ex tua z p̄ tuā z ī tua grā ad laudem
tuā totū puēire facias meq̄ deiceps tue
re a peccatis z in bonis opibus validio-
rem esse p̄cipias: z vt q̄ diu ī hoc corpu-
sculo viuā aliqd̄ seruicij tibi sp̄ exhibeā
post exitum x̄o aīe mee a corpe veniam
oīm peccatoz cōsequi: z vitā eternā me
p̄cipere cōcedas. **P**er eū qui tecū viuūt
z regnat per omnia secula seclōz. **A**mē
Incipit p̄fatio b̄ti anselmi ep̄i ī exposi-
tionē euangeliij **I**ntrauit iesus in quod-
dam castellum.

Intrauit iesus in quoddam ca-
stellum: **Q**uid ad gloriosam di-
genitricē lectio ista p̄tineat vt ī
festiuitate eius legat̄ pleriq̄ solent q̄re-
re. **U**n̄ qd̄ ego sentirem ī cōuentū frat̄z
put potui vulgariter iam plus exposui
z quia quod dixi auditorib̄ placuit: di-
cta litteris mādare z ab eisdem dñis ab-
batib̄ wilhelmo viscanēsi arnolfo rwar-
nensi iussus: imo coactus sū. **Q**d̄ idō di-
xi vt exposiūcula ista tanq̄ a p̄sūptuo-
so edita nō displiceat: qm̄ nō p̄sumptio
sed obediētia edidit. **I**n nūc ḡ oracium-
culā istā salua fide ac sine p̄iudicio meli-
oris ad laudē eiusdē virginis z m̄is ie-
su humiliter scribere aggrediar

Expliat p̄fatio

In illo tpe **I**ntrauit iesus in qd̄-
dam castellum: z mulier quedā
martha noīe excepit illū in do-
mum suam.

Omelia lectōis eiusdē b̄ti anselmi ep̄i
In septura sacra res vna z eadē
eiusdē locutōnis inuenit̄ diūsa
significare: sicut leo: hedus: ig-
nis: aqua: vt etiam sol: z alia m̄lta. **E**st
enī leo de tribu iuda: z ē leo qui circūit